

Toimetuse ja tallituse TALLINNAS, Pagari uul. nr. 1 Toimetaja kõnetunnid kella 12—1.	<h1>SÕDUR</h1> <p>SÕJAASJANDUSE AJAKIRI. ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS ülemjuhataja staabi väljaandel.</p>	Tellimise hind kättesaatmisega: iga 10 numbril eest 5 marka. Kuulutuste ja teadaannete hind: iga korpusrea eest 50 penni.
Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabariigi postiasutused ja era-raamatukauplused.		

№ 29.

Laupäeval, 4. oktoobril 1919.

I. aastakäik.

Naiste Cesti wabastus sõjas.

Ei ole veel aeg ega ole ka tarwilikta andmeid täpärast, et täies suuruses walgustada seda tähtsat osa, mis meie Cesti naisel meie wabastus sõjas on. Mitte ainult kodus „Ühistöö“ tegelasena ei töötanud Cesti naiste ennastohwerdawalit mõidu saarutamiseks, kõige tarwiliktu mõtlejate warustamiseks valmistades ja kogudes, woid paljud Kalewi tütreid on isegi mõtlejate ridadesse astunud, et oma noort elu, kui see nii olema peab, isamaa wabaduse eest ohwriks tuua.

Need read ongi pühendatud ühe niisuguse naiskangelase mälestuseks, kelle nimi on Julie Burchwardt ja kes 22. augustil s. a. Pihtwa wäerinnal waenlase suurtükikuuli läbi langes.

Julie Burchwardt sündis 20. detsembril 1896, Kehatu wallas, Harjumaal, wabadiku tütreks. Et ta wanemad kehwad olid ja neil palju lapsi oli, siis pidi Julie juba 9-aastaselt kodunt lahkuma. Täditütar mõttis teda enese kaswata. Selle sugulase juure jäi ta kuni 16 aasta wanuseni, mil ta iseseiswalt teenima hakkas.

Juba wabadus sõja algusel oli ta mitu korda soomi awaldanud sõtta minna, kuid omaste wastuseismisel oli ta sellega wiimitanud. Wiimaks wiis ta siiski oma tahtmise läbi ja astus 4. aprillil s. a. Tallinna taga warapolku teenima, kuhu ta kuni 26. juunini jäi.

Kui tõsiselt ta oma sõdurituse peale waatas, selle tõenduseks olgu järgmine wäljamõte tema ülemuse poolt wälja antud attestatatsioonist: „... Oma teenistuse kestes on tähendatud nais sõdur õppusel asjalit ja püüblit olnud, üleüldise elawat huwi sõjawäe teenistuse vastu üles näidanud ja kõigil sellega seotud raskused mehhiselt ära kannud.

Headõppust lõpetades awaldas Burchwardt soov, et teda rutuliselt tulejoonele saadetakse...“ See tema soov leidis täitmist ja 26. juunil s. a. saadeti ta Soomusrongide divisjoni staabi käsutada, kust ta laiaroopalise soomusrongi nr. 2 peale teenima määrati. Seal teenis ta, „kuni (ülewalnimeretatud attestatiooni sõnu tarwitades) waenlase kuul ta elu Cesti iseseiswuse pandiks päris“.

Hoolda ja eeskujuliku teenistuse eest oli Julie Burchwardt kapraliks ülendatud.

Tema surma kohta olgu veel tähendatud, et waenlase schrapnell teda just sel filmapilgul tabas, kui ta teise eest wahipostile oli minemas. Schrapnell lendas lähemata tal küljest läbi, teda peaaegu pooleks

wiies. Tema surmukeha toodi Tallinna ja fangitati siin kodumaa mulda.

Kangelaste mälestus ei kusta kunagi rahwa kestel. Ta kantakse põlwest põlwe edasi, kuni ta wiimaks legendaarse kuhu omandab.

Kapral Julie Burchwardt, langes 22. augustil 1919.

Sisukord.

Ametlik osa:

1. Ülendused.
2. Väljavõtted sõjavägede Ülemjuhataja päevakäskudest.
3. Sõjaministri päevakäsk nr. 58 ja 60.
4. Eesti sõjaväe mundri kirjeldus. (Lõpp)
5. Sõjaväelaste uued palganormid.

Üleüldine osa:

1. Raine Eesti Vabastus sõjas (pildiga lehe eesotsas.)
2. Väikeriitide sõjavägi (J. Soots).
3. Wahetord suurüksiwäe ja jalawäe wahel ning suurüksiwäe tule korraldamine. (Laretei).
4. Seisuford meie väerindadel.
5. Segateated.
6. Sõdurite sport.

Ametlik osa.

Ülendused.

Väljavõtted käskudest wabariigi sõjavägede.

Nr. 176.

Tallinnas, 17. septembril 1919.

9-da jalawäe polgu noorem alamohwitser Hendrik Rehe ülendatasse wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest ohwitseri asetäitjaks, 1-st augustist f. a. arwates.

9-da jalawäe polgu wanem alamohwitser Johan Holsmann ülendatasse wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest ohwitseri asetäitjaks, 1-st augustist f. a. arwates.

1-se diviisi sapperiroodu reamees Ralf Adams ülendatasse wahwuse eest, mis ta sõjaliihil kindlustustööde juures waenlase tule all üles on näidanud, tema endisesse lipniku auastesse, 10-st septembrist f. a. arwates.

Nr. 178.

Tallinnas, 21. septembril 1919.

Karwa Raitsebataljoni noorem alamohwitser Adolf Silboš ülendatasse hoolsa ja eeskujuliku teenistuse eest ohwitseri asetäitjaks, 18 aprillist f. a. arwates.

9-da jalawäe polgu weltweebel Aleksander Nikitaš, wanemad alamohwitserid Herman Wichmann ja Johan Mitt ja noorem alamohwitser Julius Warik ülendatasse wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest ohwitseri asetäitjateks, 1-st augustist f. a. arwates.

4-da jalawäe polgu wanem alamohwitser Johannes Kõlga ülendatasse hoolsa ja eeskujuliku teenistuse eest ohwitseri asetäitjaks, 15. septembrist f. a. arwates.

Ruperjanowi partisaani-bataljoni noorem alamohwitser Julius Kasper ülendatasse wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest ohwitseri asetäitjaks, 1-juulist f. a. arwates.

Ruperjanowi partisaani-bataljoni junkur Karl Zwand ülendatasse wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest ohwitseri asetäitjaks, 1. märtsist a. f. arwates.

Ruperjanowi partisaani-bataljoni noorem alamohwitser Willem Sepp ülendatasse wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest ohwitseri asetäitjaks, 1-st augustist f. a. arwates.

Nr. 184.

Tallinnas, 25. septembril 1919.

Merejõudude juhataja staabiülema kohustetäitja miitsh-man Aleksander Warma ülendatulle, endises Wene laewastikus wäljateenitud aja ja kiiduwäärt tegewuse eest Eesti merewäes, leitnandiks, wanusega 3-st jaanuarist 1919.

Nr. 185.

Tallinnas, 25. septembril 1919.

4-da jalawäe polgu reamees Woldemar Koch ülendatasse eeskujuliku teenistuse ja wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest tema endisesse kapteni auastesse, 1-st septembrist f. a. arwates.

4-da jalawäe polgu reamees Georg Wiiburg, ülendatasse eeskujuliku teenistuse ja wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest tema endisesse alamleitnandi auastesse, 1-st septembrist f. a. arwates.

4-da jalawäe polgu reamees Gustaw Orw ülendatasse eeskujuliku teenistuse ja wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest tema endisesse lipniku auastesse, 1-st septembrist f. a. arwates.

Nr. 186.

Tallinnas, 29 septembril 1919.

Kitsaropalise soomusrongi nr. 3 pealt lipnik Hans Keering ülendatasse kiiduwäärt teenistuse eest alamleitnandiks, wanusega 23-st juunist 1919 a.

Kitsaropalise soomusrongi nr. 2 pealt lipnik Heinrich Arnemann ülendatasse kiiduwäärt teenistuse eest alamleitnandiks, wanusega 1-st juulist 1919 a.

Lennuwäe salgast lipnik Arnold Under ülendatasse kiiduwäärt teenistuse eest alamleitnandiks, wanusega 4-st juulist 1919 a.

Kitsaropalise soomusrongi nr. 2 pealt lipnik Walter Wiidau ülendatasse kiiduwäärt teenistuse eest alamleitnandiks, wanusega 13-st juulist 1919 a.

Kindralstaabi walitsuse käskudetäitja ohwitser alamkapten Leo Laurson ülendatasse kiiduwäärt teenistuse eest kapteniks, wanusega 24-st septembrist 1919 a.

Nr. 191.

Tallinnas, 1. oktoobril 1919.

Kindralstaabi walitsuse Maatnuulamise osakonna ülem, alamkapten Artur Berna, ülendatasse kiiduwäärt teenistuse eest kapteniks, wanusega 9-st juulist 1919 a.

Lennuwäe salga ülem, alamkapten Jüri Dts, ülendatasse kiiduwäärt teenistuse eest kapteniks, wanusega 1-st oktoobrist 1919.

2-se jalawäe diviisi tagawara bataljoni ülem, alamkapten Wilhelm Marcker, ülendatasse kiiduwäärt teenistuse eest kapteniks, wanusega 5-st juunist 1919.

Sõjavägede Ülemjuhataja
Kindralstaabi Kindral-Major Laidoner.

Väljavõtted Sõjavägede Ülemjuhataja päevakäskudest.

Nr. 607.

Tallinnas, 25. septembril 1919.

Minu päewakäsu nr. 337, 12-st juulist f. a. täiendusets ja seletusets käsen:

1) Aukõrgenduste ettepanekute juures Eesti teenistuse eest arvele võtta kõik faktiliselt väljateenitud aeg endises Vene sõjaväes, wanuse päewast wiimases auastes arvatud kuni 6-da detsembrini 1917 a. Selle juures, nagu see juba minu päewakäsus nr. 337 öeldud, peab olema wanus wiimases auastes kokkufõlas nõudmistega, mis avaldatud minu päewakäsus nr. 273. Kõik ülervalpool nimetatud aeg, mis sarnasel kombel saab arvele võdetud, tuleb lugeda kui seljatagune teenistus aukõrgenduste ettepanekute juures minu päewakäsu nr. 337 põhjal.

2) Arvele võtta faktiliselt väljateenitud aeg Eesti väeosades Saja okupatsioonilise ajal ja Vene valitsuse ajal formeeritud Eesti väeosades ka peale 6-dat detsembrini 1917 a. kuni selle ajani, millal faktiliselt ohvitser teenistusest lahkus. Mõlemat nimetatud väljateenitud aega arvata kui seljatagust teenistust.

3) Komandeerimise aeg väeosade ülemate käsul ameti asjus, ametipuhkusele viibimise aeg ja ewatueerimise aeg (haavamise ehk haiguse tagajärjel) arvele võtta aukõrgenduste ettepanekute juures ja lugeda: a) väerinnal teenitud aja hulka ainult kuni kahe nädalani, b) kui see aeg lühem on kestnud kui kaks nädalat — lugeda kui seljatagune teenistus.

4) Väeosas teenimise aeg väeosaj formeerimise ajal lugeda kui seljatagune teenistus, väljaarvatud juhtumised, kui formeerimine sündis tuleliini piirkonnas, (tuleliinilt kuni polgu staapideni, wiimased ühes arvatud).

5) Üksikud punktid minu päewakäsus nr. 337 on kõik üksteist täiendavad, ja seotud, aga ei sisalda mitte eraldi tingimisi. Ettepanekud aukõrgenduseks võivad tehtud saada ainult siis, kui kõik nõudmised, mis päewakäsu nr. 337 üksikutes punktides üles loetud, täie vastavad ja täidetud on.

6) Autasu lehes peab täielik aja arve ära tähendatud olema järgmise auaste saamiseks, et kohe kerge ja ruttu võimalik oleks ettepanekuid kontrollleerida ja finitada.

7) Kui aukõrgenduste ettepaneku juures on välja teenitud aja lühendamise tehtud päewakäsu nr. 337, punkt 6 põhjal, siis peab tingimata olema autasu ettepanekus ära tähendatud ettepanekuga isiku iseenalised vägi- ehk langelaseteod, ehk tema iseenalised teenused, ja kui palju autraadi saamiseks väljateenitud ajast puudu jääb.

Nr. 612.

Tallinnas, 26. septembril 1919.

Kõik, kes sõjaväe sõidupiletid (Lit. A.), weodokumente ja tunnistusi (Lit. B.) alandatud hinnaga raudteel sõitmiseks minu päewakästudele nr. 130 § 3 ja 4 ja nr. 154 § 2 ja nr. 292 mitte-vastavalt välja annavad, saavad vastutusele võetud: esimesel juhtumisel saab neilt weoraha sisse nõutud täie tariifi järele, forduvatel — kohtu kätte antud, kui riigi raha raiskajad.

Juhin selle peale kõikide väeosade ülemate ja sõjaväe asutuste tähelepanekut, kes neid dokumente välja annavad ja nende väljaandmises vastutavad on.

Nr. 613.

Tallinnas, 26. septembril 1919.

Sõjaväe sõidupiletite (Lit. A.) ja tunnistuste (Lit. B. punasest) väljaandmisel tuleb neis nende maksumuse aeg kindlaks määrata. Ilma selleta loetakse väljaantud piletid ja tunnistused maksumusetaks.

Nr. 614.

Tallinnas, 28. septembril 1919.

1-st oktoobrist tuleb komandeeritud sõduritele komandeerimise kordadel päewaraha päewas kaksteistkümmend marka (Mk. 12) — maksta.

Nr. 615.

Tallinnas, 28. septembril 1919.

Suhtru mittesaamise kordadel selle eest väljaantavat raha tuleb 1-st oktoobrist arvata neliteistkümmend marka (Mk. 14) — naela eest.

Nr. 616.

Tallinnas, 28. septembril 1919.

Dubaka mittesaamise kordadel selle eest väljaantavat raha tuleb 1-st oktoobrist arvata nelikümmend viis marka (Mk. 45) — naela eest.

Nr. 617.

Tallinnas, 28. septembril 1918.

Seebi mittesaamise kordadel selle eest väljaantavat raha tuleb 1-st oktoobrist arvata kaksteistkümmend marka (Mk. 12) — naela eest.

Nr. 622.

Tallinnas, 28. septembril 1919.

Arusaamatuste kõrvaldamiseks, mis diviisi loomaarstide ja väeagude ja asutuste vahel tekkinud, avaldan teadmiseks:

- 1) Diviisi loomaarsti käsutada on kõik diviisi loomaarstiline personaal (meeskond).
- 2) Diviisi loomaarst komandeerib loomaarstisti, welskeristi, sanitaristi, õdesi, rautajaid tarwiduse järele ühest väeosast teise.
- 3) Paigutab ümber ja lubab puhkusele welskeristi, sanitaristi, õdesi ja rautajaid.
- 4) Nimetab rautajaid ametisse ja ülendab nooremaid rautajaid wanemateks. Mittetohasteid rautajaid tagandab ametist.
- 5) Astub loomaterwishoiuse puutuwaes küsimustes otselohesesse ühendusse väeajao ja asutuste ülematega.
- 6) Diviisi loomaarst walwab selle järele, et kõik loomaterwishoiuse puutuwad seaduslikud korraldused väeagudes ja asutustes täidetakse.
- 7) Diviisi loomaarstil on õigus igal ajal diviisi alla kuulwasse väejaosse ehk asutusse ilmuda hobuseid ja loomaterwishoiu olusi üle waatama, sellest kas asutuse ehk väeajao ülemale ehk korrapidajale ohwitserile teatades.
- 8) Diviisi loomaarst kannab kõigest oma tegevusest diviisi ülemale ja ülemloomaarstile ette.

Nr. 628.

Tallinnas, 2. oktoobril 1919 a.

Korduwad juhtumised, et sõjaväelased Sõjaministeeriumi ehk Mobilisatsiooniosakonna ülemale poole pöörawad palwedega, millede puhkusele lastumist palutakse. Sarnased palwekirjad jääwad läbiwaatamata, jekt et puhkuse asja võib ainult otselohene ülemus otsustada. Ilmaaegset kirjawahetust ära hoides, tuletan meelde, et sõjaväelased palweid ainult oma otseloheste ülemate kaudu sisse võiwad anda. See päewakäst ette lugeda igas roodus, eskadronis, batareis, komandos ja laewadel.

Sõjavägede Ülemjuhataja,
Kindralstaabi Kindral-Major **Saidoner.**

Sõjainiistri päewaläsub Cesti Wabariigi sõjawägedele.

Nr. 58.

Wabariigi Walitsus otustas 23. septembril f. a. määrata Murmanni wäerimast kodumaale tulnud ja Cesti wägedesse teenistusse astunud sõjawäelastele abiraha 1000 marka.

Nr. 60.

Minu päewaläsu nr. 40 peale waatamata ei lafe ennast mitte kōit puhkusele lastud sõdurid registreerida, päewaläsu täitmatajätmist teadmatusega wabandades.

Kāsen puhkusele lastud sõjawäelaste pileite peale registreerimise kohustusel (Päewaläsu nr. 40 teine osa) trükkida lasta ja edaspidi sõjawäelaste wäeosasse ilmumise juures järele waadata, et pileiti peal registreerimise märkus oleks. Kui sõjawäelane ennast registreerimise ei ole, tuleb teda läsu täitmatajätmise eest karistada.

Sõjainiistri eest.

Kindralstaabi Kindral-Major **Larka.**

Cesti sõjawäe mündri kirjeldus.

(Lõpp*).

Käitfjed.

Bulbani rüdest, pikkus 6 werf. ühes õmblusega. Käitse juu laius 6½ werf. Ülemise käitse otša laius 10 werf.

Tarwitada riidet ja muud materjali:

Bulbaniriidet, laius 14 werf. . . . . 9½ paari peale.
Õmblusrulliniiti 10 paari peale (200 jardi) ¾ rulli.

Jalajidemed.

Pikkus 3½ arf., laius 2½ werf. Sideme otšas paelad ümber sääre sidumiseks.

Ühe paari jalajidemete õmblemiseks tarwitada riidet ja muud materjali:

Sineliriidet (wana) . . . . . 150 werf.

Paellinti . . . . . 3 arf.

Õmblusrulliniiti . . . . . 1/15 rulli.

Arsti walge pealmine luub.

Pleekimata pesuriidest, püsttraega, seljatagant ja warutab kinni 8 nõbbiga. Rinna peal üks task ja külje peal 2 tasku. Waruka wärwli peal nõõp-ant, millega warukas õla peale kinni pannakse tarwilisel korral. Tälje peal 4 cm. laiune pöõn.

Ühe luue õmblemiseks tarwitada riidet ja muud materjali:

Pleekimata pesuriidet, laius 16 werf., 9 arf. 4 werf.

Nõõpe . . . . . 8 tükki.

Õmblusrulliniiti (200 jardi) . . . . . ¾ rulli.

Halastaja õe luub.

Pleekimata pesuriidest, eest ilma õmblufeta, selja tagant kinni nõõbitud. Nõõpe 4 tükki. Riitja püsttraega — pikkus 126 cm. Kaks küljetasku ja üks rinnatast pahemal pool. Warukate wärwliid kinni ühe nõõbiga.

Ühe luue õmblemiseks tarwitada riidet ja muud materjali:

Pleekimata pesuriidet, laius 16 werf., 5 arf. 12 werf.

Nõõpe . . . . . 4 tükki.

Õmblusrulliniiti (200 jardi) . . . . . ½ rulli.

Bulbanist ämber.

Ämber bulbaniriidest, kõrgus 8 werf., läbimõõt

5¾ werf. Pealmise ääre küljes bulbaniriidest 2 rihm-fanga, ühe rihma otšas pannak.

Tarwitada riidet ja muud materjali:

Bulbaniriidet, laius 14 werf., ... 1 arf. 4 werf.

Pandlaid . . . . . 1 tükk.

Burjeniiti . . . . . 5 solotn.

Nõõri ämbri ülemisele äärele . . . . . 1 arf. 8 werf.

Sadul.

Nahast istmega ja tiibadega, puust raamiga. Mõlemal pool sadula raami all wilt, kinni nelja pand-laga. Sadula alus wilbist, bresent-riidega üle õmmel-dud; kinnitatakse sadula külge 2 pandlaga. Mõlemal pool sadula ääres kaks nahast trippi, kofku õmmeldud pinsoli ja „šheremet“ nahast. Trippide külge kinnita-takse 2 bresentwõõb 4 pandlaga. Paremal ja pahemal pool sadula küljes 2 jalgraua rihma ühes jalgrauda-bega, kinni lähe pandlaga. Sadula eesotšas 2 wäitest nahast rihma, mõlemad 2 pandlaga, tagapool niifama 2 wäitest rihma 1 pandlaga ja wäitfjed wast-õõsib rihmade jaoks — 5 tükki.

Ühe sadula walmistamiseks tarwitada materjali:

Burjeriidet, laius 14 werf., ... 4 arf. 8 werf.

Burjeniiti . . . . . ½ naela—360 arf.

Wilti . . . . . 35 runtjalga.

Toorest nahka rihmade peale . . . . . 3½ naela.

Pandlaid 1¼ tolli . . . . . 4 tükki.

„ ¾ tolli . . . . . 12 „

„ 1½ „ jalgraudade jaoks . . . . . 2 „

Wast-õõsifid . . . . . 5 „

Naelu . . . . . 1 lood.

Waha . . . . . 2 sol.

Sadularaamid ühes jalgraudadega

ja nahast raamipatjadega . . . . . 1 kompl.

Istme ja tiibade nahad . . . . . 1 „

Halli paela, 1¼ werf. lai . . . . . 2 arf.

Sõjawäelaste uued palganormid.

Sõjawäe juhtide, ametnikkude ja teenijate palga määrad.

Sõjawägede ülemjuhataja . . . . . 4.000.—

1. Sõjawägede ülemjuhataja staabi ülem . . . . . 2.500.—

2. Kindralstaabi walitsuse ülem, warus-tuswalitsuse ülem, diwiisi ülem, sõjawäe terwis-hoiu-walitsuse ülem . . . . . 2.000.—

3. Tagawarawägede ülem, korralduswa-litsuse ülem, ülem loomaarst . . . . . 1.800.—

4. Staabi õhwiiser sõjawägede ülemjuha-taja juures, diwiisi staabi ülem, diwiisiülema abi, suurtükimõewalitsuse ülem . . . . . 1.700.—

5. Polguülem, Wabariigi sõjatooli ülem, Tallinna tagawarapolgu ülem, infeneriwalitsuse ülem, warustuswalitsuse ülema abi, sõjawäe terwishoiu walitsuse ülema abi, ülema looma-arsti abi . . . . . 1.600.—

6. . . . . 1.500.—

7. Sõjawäe haigemaja ülemarst (kus woodite arv üle 500), diwiisi meditsiin- ja loomaarstid, ofafonna ülem sõjawäe walitsuses, sõjawäe hirurgkonsultant . . . . . 1.400.—

8. Üksitupalajoni ülem polguülema õigus-tega, jalawäepolgu ülema abi ja ratsanõõpepolgu ülema abi riivijaostonnas, kitaroopaliste soo-musrongide ülem, laitaroopalise soomusrongi ülem, kindluse raske suurtükimõewäe diwiisjoni ülem, infeneripataljoni ülem, lennukäe salga ülem, korraldus- ja warustuswalitsuse kantselei üle-

*) W. Sõduri № 23—28.

mad, sõjaväe haigemaja ülemarst (kus woodite arv alla 500), hobuste tagavara ja laatfaretit ülem, juristikonsult, diviisi intendant, soomusrongide suurtükiväespektor

9. Suurtüki tagavarapatarei ülem, wahipataljoni ülem, suurtükiväevalitajuse ülem abi, infenerivalitajuse ülem abi, soomusautode kolonni ülem, kitaroopalilise soomusrongide komandant, koolitajate pataljoni ülem, kaitsepataljoni ülem, walitajuse osakondade ülemate abid, infenerid ja jaoskondade ülemad infenerid (neil kohtil peab olema spetsialist), sõjaväe haigemaja ülemarsti abi, laatfaretit ülemarst, hobuste tagavara ja laatfaretit ülem abi, soomusrongide diviisi staabi wanem loomaarst

10. Pataljoni ülem polgus, infeneripataljoni ülem abi, diviisi infener, laiaroopalilise soomusrongi ülem abi, soomusrongide desant-pataljoniülem, soomusrongide diviisi liikumisosakonna ülem, suurtükiväe varustuse ülem, lennuväe salga tehnika jaoskonna ülem, tagavarapataljoni ülem abi, distsiplinaarroodu ülem, Wabariigi sõjatooli klasside inspektor, ehitustööde juht (infener), sõjaväevalitajuste kantselei ülemad, polgu ja väeosa wanem meditsiin- ja loomaarst, sidumissalga wanem arst, lentsalga wanem arst, karantiinpunkti wanem arst, sõjaväehaigemaja ja konsultant-hirurg, haigemaja ja wanemad ordinaatorid, loomalaatfaretit ülem abi diviiside ja seljataguse laatfaretitides, tervishoiuwalitajuse apteegi tekkladu ülem

11. Suurtükiväepatarei ülem, ühiteksadroni ülem, soomusrongide diviisi soomusautode kolonni rühma ülem, Wabariigi sõjatooli roodu ja ratsaväe rühma ülem, suurtükiväe kadettide klassi ülem, ohwiteride ja ametnikkude referwi ülem, diviisi staabi wanem operatiivabjudant (kindral-staabi ohwiter), ülemjuhataja staabi komandant, ülemjuhataja abjudant, etimele järqu jaama komandant, kitaroopalilise soomusrongide komandandi abi, sõjariistade parandamistööde ülem, ratsapolgu ülem abi majandusjaoskonnas, lennusalga tööde inseneri ülem, osakonna tööde ülem, lennuväe salga tehnika jaoskonna ülem abi, infeneeri osakonna ladu ülem, autotööde ülem, autoroodu ülem, sõjariistadeladu walitseja, suurtükiladu ülem, lastemoonaladu ja laboratooriumi ülem, sõjaväevalitajuste ja staapide jaoskondade ülemad, walitajuste osakondade ülemate abid, wanemad käsutajad ohwiterid ja ametnikud, ühiteke väeosa (kus ainult üks arst on) meditsiin- ja loomaarstid, käsutajaja arst tervishoiuwalitajuse juures, raske suurtükiväe diviisiooni wanem arst, laiaroopalilise ja kitaroopalilise soomusrongide arst, garnisooni arstid, sõjamuuseumi ja arhiivihoidja, majandusülem polgus, Tallinna tagavara polgu majandusülem, pastor ja preester, sõjaväe ringkonnakohtu ja prokurööri sekretärid, wabahilik orkestrijuht konservatooriumi haridusega

12. Roodu, eskadroni, õpikomando ja kuulipildujate roodu ülem polgus, suurtükiväe tagavarapatarei spetsialistkomandode ülem, kitaroopalilise soomusrongide patarei ülem, kitaroopalilise soomusrongi suurtükirühma ülem, Tallinna kuulipildujate roodu ülem, Wabariigi sõjatooli suurtükiväe kadettide klassi rühma ülem, lennusalga tööde ülem abi, sõjavangide laagri komandant, kätikaitajate komando ülem, töösalga ülemad, ajakirja „Sõduri“ toimetaja, nooremad meditsiin- ja loomaarstid väeosa, nooremad ordinaatorid ja referwarstid, sõjaväe lekapteegi laduülem abi (proviisor ehk magister), loomarohtu apteegi ülem, haigemajade

apteekide juhatajad (magistrid ehk proviisorid), kus woodite arv üle 500

13. Kuulipildujate komando ja jala- ja ratsamaalurajate komando ülemad, lendur-ohwiter, diviisi staabi side-ülem, diviisi staabi inspektori jaoskonna abjudant, etappide ja diviisi komandandid, töösalkade talgudeülemad, ehitustööde juhtide asetäitjad (tehtehnikatooli haridusega ja pikaajalise praktikaga), sõjariistade tööde ülem abi, infeneri osakonna tööde ülem abi, autotööde ülem abi, walitajuste, ühiteke väeosa ja haigemajade majandus-ülemad, varustusewalitajuse kantselei ülem abi, varustuswalitajuse raamatupidajad, haigemajade apteekide juhatajad (mag. ehk proviisorid), kus woodite arv alla 500

14. Komandoülemad, kitaroopalilise soomusrongi kuulipildujate komando ülem, laiaroopalilise soomusrongi diviisiooni intendant rongi komandant, väeosa abjudandid, tööroodu ülem, kitaroopalilise rongi jalaluurajate salga ülem ja tehnika jaoskonna juhataja, soomusrongide diviisi staabi teadete ohwiter, wanem tehnik (alamtehnikatooli haridusega ja pikaajalise praktikaga), Wabariigi sõjatooli rühmaülem ja ratsaväe rühma ülem abi, korralduswalitajuse ülem abjudant, sõjaminiisteeriumi walitajuste ja staapide jaoskondade ülemate abid, ohwiteride, ametnikkude referwi ülem abi, soomusrongi majandusülem, polkude ja Tallinna tagavarapolgu asjaajajad, varustuswalitajuse rahaasjanduse asjaajajad, töökomando ülem ratsapolgus, tagavarapataljoni ja infeneripataljoni tööroodus, polgu ja Tallinna tagavarapolgu majandusülem abi, lennuväe salga waatlejad, ladude, tööde, trükitööde ülemad, staabi komandandi abi ja abjudant, 2. järqu jaama komandant, sõjaväeliikumisosakonna raubteede kontrollöör, posti-telegrafi-telefoni kontrollipunkti ülem, kantselei ülem abi, varustuswalitajuse ja korralduswalitajuse sekretär, kindralstaabi walitajuse liikumispunkti ülem, kindralstaabi walitajuse teadete kogumise osakonna alalise punkti ülem, raubteeroodu rongiülemad, infeneri osakonna laduülem abi, sõjariistade ülewajataja ja majandusülem sõjariistade osakonnas, sõjariistadeladu walitseja abi, suurtükiladu ülem abi, lastemoonaladu ülem abi, sõjaväeringkonnakohtu sekretäri abi, kohtuameti kandidaadid, diviisi kõrgiwalitajuse komando ülem, varustuswalitajuse woori ülem, sõjamuuseumi- ja arhiivihoidja abi, laborandid, tööde (keeteadlased), sõjaminiisteeriumi orkestri juht konservatooriumi haridusega

1.000.—

1.300.—

1.200.—

1.150.—

1.075.—

950.—

900.—

(Särgneb.)

Üleüldine osa.

Wäikeriikide sõjavägi.

3. Soots.

24.

III. Sõjaväe walitus.

A. Rõrgem wõim.

Rõrgem seadustandew wõim Schweitsi sõjaväe kohta on Schweitsi ühenduse parlamendil, kes Schweitsi erapooletust on lohusstatud kaitsema ja maa julgeolekut kindlustama, millest ta otstarbekohaseid abinõusid peab tarwitama. Tema päralt on ta sõjatuulutamise ja rahutegemise wõim.

Kõrgem seadusetäitemõim on ühenduse nõukogu, s. o. Schweitzi ühenduse walitsusel.

Sõja ajal usaldatasse kõit kõrgem mõim ülema wäejuhataja kätte, selle poolt otselohke kõit käsud sõjawäe kohta wälja peawad minema.

Wägede ülemjuhataja walitsusse mobilisatsioonil wäljakuulutamise ajal parlamendi mõlemate kodade ühisel istumisel. Walitud ülemjuhataja astub lohe ametisse ja ei anna oma ametit enne ära, kui sõda on lõpetatud ja sõjawägi koju saadatud.

B. Keskwalitsus.

Kõrge sõjawäe walitsuse ja seadusetäitmise kelmõim usaldatasse ühenduse nõukogu ühe liikme kätte, kes sõjadepartemangu ülemaks nimetatakse.

Tema juures ja eesistumisel töötab riigikaitse komisjon, mille liikmeteks kindralstaabi ülem, kõit korpusel komanderid ja jalawäe ülem on. Komisjon arutab kõit tähtsamaid küsimusi, mis sõjawäe mobilisatsioonil, parema korralduse ja õpetamise kohta käiwad.

Kõrge keskwalitsuse asjaajamine sünnib sõjadepartemangus, mille osakondadeks on kantsleeri ja järgmised walitsused (services): 1) kindralstaabi walitsus, 2) jalawäe walitsus, 3) ratsawäe walitsus, 4) suurtükiväe walitsus, 5) inseneriwäe walitsus, 6) termishoiu walitsus 7) weterinaar-osakond, 8) sõjawäe keskkomisjariaat, 9) intendandi tehnika osakond, 10) intendandi administratiiv-osakond, 11) püsifirohutehaste osakond, 12) hobuste depoo osakond, 13) topograafia osakond, 14) St. Gothardi kindlustuste walitsus, 15) St. Maurice kindlustuste walitsus ja 16) kohtuosakonna walitsus.

Sõjadepartemangu kantsleeri toimetab departemangu ülema kirjawahetust parlamendiga, riiginõukoga ja teiste walitsuse asutustega. Kantsleeri kaudu lähebwad seaduseprojektid parlamendile ettepanekuks.

Kindralstaabi walitsus teeb riigikaitse eeldid, kogub teateid wäljamaa riikide sõjawäe korralduse jne. kohta. Tema alla käib ka raudteede liitumise kõrgem juhatus. Walitsusel on 5 osakonda. Tema juures on ka arhiiv ja raamatukogu.

Et kindralstaabi ohwitseriks saada, tuleb kindralstaabi kool läbi teha. Koolil on kaks klassi. Alamasse klassi wõetakse wastu need leitnandid ja kaptenid, kes soowiwad kindralstaabi ohwitseriks saada. Sama klassi teewad ka inseneri-ohwitserid läbi. Õppimise aeg kestab 70 päewa. Ülem klass on nende kaptenite ja majorite tarwis, kes alama klassi hästi on lõpetanud. Õppus ülemas klassis kestab 42 päewa.

Kindralstaabi liiki arwatud ohwitserid kutsutakse korra järele kindralstaabi walitsuse osakondadesse teenima.

Jalawäe, ratsawäe, suurtükiväe ja inseneriwäe walitsuste ülematele, sõjawäe ülemarstile ja sõjawäe ülemkommissarile alluwad nende wäeosade komplekteerimise, ülemate määramise, ülendamise ja teenistusest wabastamise küsimused. Samuti käib nende alla wastawate wäeosade õpetamine, sõjariistu panemine ja warustamine. Nendele alluwad ka nende osakondade sõjawäe eritraditsioonid-instruktorid, kelledest ülewäepool wäeosade korraldamise puhul juba juttu oli ja kellede ligem ülem — ülem-instruktor — wastawa wäeülema ligemaks abiks ja asetäitjaks on. (Peale selle on olemas veel püsifilastimise ja sõjawäe keskkoolide instruktorid, keda ka keskwalitsuse liigeteks arwatakse.)

Rõnda siis on ülemalnimetatud wäeosade ülemad

asjaajajateks ja wahemeesteks wäeosade ja sõjadepartemangu ülema wahel.

Ratsawäe walitsuse ülema hoolets on peale selle veel hobuste muretsemine; inseneriwäe walitsuse ülem on kohustatud kindluste järele walwama; ülemarst ja ülemweterinaar toimetawad oma ametikohaseid asju sõjawäes, peale selle allub ülemarstile ka wäeteenijate finnitamine õnnetumate juhtumiste wastu, ja ülem-sõjakommissar juhatab ühenduse kasarmute walitsemist, moona muretsemist ja woori-korraldamist.

Intendandi tehnikaosakonna ülema kohuseks on sõjawäe warustamine, sõjariistade, suurtükide, padrunit ja suurtükilistide kontrollimine. Tema hoolets on ka kõrgem järelewalwus püssi-, padrunit ja püssirohufabrikute ja tehaste kohta. Samuti allub temale ka warustuse ja woori materjali kontrollimine.

Intendandi administratiiv-osakonna ülema walitsuse kõit sõjamaterjali ladusid.

Püsifirohuwalitsuse juhataja eht püsifirohu intendandi alla käiwad püsifirohu keskwalitsus ja kaks ringkonna püsifirohu walitsust.

Hobuste depoo ülem on selle asutuse walitseja.

Topograafia osakonna ülem juhatab kaarditegemise töid. Tema kohuste hulka käib ka selle osakonna teenijate ametisse määramine ja ülendamine.

St. Gothardi ja St. Maurice kindlustuste komandantid ei loeta küll sõjadepartemangu osakonna ülemateks, kuid siiski alluwad nad oma kindlustuste walitsuse asjus otselohke sõjadepartemangule.

Sõjawäe ülem-auditor on sõjakohutute ülemaks. Sõjawäe kohtures teenijate arw ei ulata üle 95, peale selle veel kirjutajad, keda ka wahel on.

(Särgneb.)

Wahelord suurtükiväe ja jalawäe wahel ning suurtükiväe tule korraldamine. *)

Saretei.

(Sõrg)

Mõlemad on „groupements momentanés“ wastased ja nõuawad suurtükiväe juhatusel tsentraliseerimist, et wõimalik oleks suuremaid suurtükiväe kogusid ühisele tööle panna ja nende tuleandmist paremini juhtida. Andes batareisid wälksemate jalawäe osade käsutada, jaguneb tuli terwe wälkmini peale ära, sest iga wäeos ülem hakkab kasutama batareisid oma erihuwides. Selle tagajärjel kaob ühenduse wõimalus ja ühes ka sellega suuremate tagajärgede saamutamine.

Nende arwamisega ühineb ka kindral Fayolle, kes soowitab nii laitsmise kui ka pealetungimise juures tegewusse wiia terwe suurtükiväe mass. Armeede wõitluses, ütleb kindral Fayolle, tuleb arwata, et tiiwade peale kogunewad määratumad suurtükiväe massed, ja läbiwõimatu on kindral Percin'i batareide paistamine ühetasafelt üle terwe frontid.

Peab nimetama, et ka kõrgem sõjawäe ülemus suurtükiväe tule koondamist hakkas nõudma. Nii näituseks astus kindral Joffre üles „groupements momentanés“ wastasena ja nõudis suuremate suurtükiväe ühenduste tegewust ja frontaalse ning riivtule ühendamist. Tiivtuli on aga läbiwõimaw ainult siis, kui suurem hulk batareisid alluwad ühele suurtükiväe ülema le,

*) W. „Sõdur“ nr. 27-28.

tuna alludes jalaväele batareid ainult frontaalselt töötada saavad.

Nagu sellest kõigest järeldame, talub Prantsuse suurtükiväelaste ja ka kõrgema ülemuse arvamine suuremate ühenduste poole, ja nagu meile näitas maailmasõda, oli Percin'i vastastel rohkem õigust. Kindral Percin oli matemaatiliselt ja rehtendas suurtükiväe jõudu matemaatiliselt, koguni kõrvale heites moraalse mõju, millel aga sõjatõdemuste järele sagedasti isegi suurem tähtsus oli.

Dugefin faktlaste kirjeldust 1916 a. lahingute üle Prantsuse frondil. Seal kujutati liitlaste suurtükiväe: „Peale kolmepäevast tuleandmist olid meie soldatid nagu halvatud; mitte midagi enam arusaades, ilma ühegi tegevuse ja otsustuse mõimeta, klaasiste filmidega seisid nad liikumata kaitsekraavides, täiesti reageerimata liitlaste tormijooksu peale“. Sarnane oli liitlaste suurtükiväe tule moraalne mõju.

Sõja jooksul on Prantsuse väeülemus ka määrusi täiendanud ja instruksioone välja annud, mis ühendavad suurtükiväe suurematesse gruppidesse, andes neid, ühise suurtükiväe ülemuse kaudu, kõrgemate jalaväe ühuste käsitaba.

Toon väljavõtteid kindral Fochi instruksioonist, mis kinnitatud 20. aprillil 1916 a.:

„Suurtükivägi peab kasutatud saama täielikult, igas järjekorras lahingutegevuses. . . .“

„Hävitus-suurtükivägi on igas sektoris tegema diviisi ülema käsutada. Diviisi ülem käsutab, kõigi batariide ühises juhtimisets, polkovnikut — ühte diviisi suurtükiväe ülematest, teda kinnitab korpuse ülem. . .“

„Suurtükivägi, mis mõitleb waenlase suurtükiväe vastu, on tegevuses terve korpuse frondil ja jääb korpuse ülema käsutada. Tema allub kõik (raske ja välja suurtükivägi) korpuse raske suurtükiväe ülemale.“

Nagu näeme, on Prantsuse väeülemus sõja ajal loobunud igasugustest „groupements momentanest“ ja teistest väiksematest suurtükiväe ühustest. Prantsuse suurtükivägi allub nüüd osalt diviisi, osalt korpuse ülematele, kes teda juhatawad ühe suurtükiväe ülema kaudu.

Wõrreldes Wene ja Prantsuse suurtükiväe taktiliste küsimuste arenemist, näeme, et nad ühiste sihtide poole lähewad. Osalt tuleb see Prantsuse suurtükiväelaste mõjust Wene suurtükiväes, sest juba mõni aasta enne sõda oli see mõju selgesti tunda, kuna suurtükiväe ohvitseride kooli ülem kindral Delwig, üks parematest Wene suurtükiväelastest, oma täiendava hariduse Prantsusemaal on saanud.

Runa ideelisel ühistele otsustele jõuti, läts sõja-praktikas asi lahtu. Wenemaal ei suudetud antud instruksioone ellu wiia ja selle tõttu muutus wahelord jalaväe ja suurtükiväe wahel päris kaootiliseks.

See kaos on meilegi püüanduseks jäänud ja toob esile nähtusi, mis sugugi sooritawad ja tihti lubatavad ei tohiks olla. Meil ei ole mingisuguseid juhtnõude ses suhtes, ja tuleb ette, et meie jalaväe ülemused isegi tuleandmise tehnikasse katsuvad segada, mis ometi täiesti lubamata on. Tean ka juhtumist, kus jalaväe ülemus on seganud end batarei puhas-majanduslistesse asjusse, mis juba kuidagi tema piirkonda ei käi.

Tahaksin siin rõhutada seda algõde, et suurtükivägi, kui jalaväe abivägi, peab täitma jalaväele tarwis minewaid ülesandeid ja jalaväe ülemustele jääb ainult neid ülesandeid nimetada ja nõuda nende täitmist. Kuidas, mis suguste ja kui suurte abinõudega

seba teha, seda otsustab juba suurtükiväe ülemus, kellel selleks spetsiaal-teadmised ja kogemused on. See on aabitsa tõde, mis kõitides riitides vastu on mõetud.

Mis sugused on nüüd meie väes suurtükiväe ülesanded ja kuidas saame neid kõige paremini täita?

Sõjast lääne frondil lähewad meie sõda lahtu kõige esiteks oma iseloomu poolest. Meil ei ole positsioonisõda, nagu see seal oli. Meil ei ole kindlustatud liinid blindaašhide ja galeriidega, mille taga meie endid tuude wiisi kaitseks, eht mille tagant meie sihtindlalt ette walmistaks pealetungimisi. Ei ole olemas kindlustusi ka waenlasel. Selle tõttu jääb meil ära üks osa suurtükiväe tööst, nimelt kindlustuste purustamine.

Jääb järele üks ülesanne: waenlase suurtükiväe ja tema elawa jõu hävitamine.

(Järgneb.)

Seisukord meie wäerindadel.

Jamburi sihil awalbus sõjaline tegevus läinud nädala jooksul peaaegalt suurtükiväe wahetusel. Waenlane teeb siin kindlustuse töid ja ehitab sildu üle Luga jõe. Üks ujum silb põhjapool raudteed on juba walmis — seda tarwitab waenlane üle jõe käimiseks. Dünapool raudteed on waenlasel veel mitu silba ehitusel. Muudu on waenlane siin rohkem passiivne ja hoiab end suuremate kottupõrkamiste eest. Oma polkude ümbernimetamist jatkab ta edasi. — Nagu näha, tahab ta sellega ühtlustada neid polkusi, mis diviisi käsutada on antud. Sel teel on ta Narwa wäerinna vastu 6. diviisi peaaegu täielikult koondanud wõinud.

Pihwa wäerinnal on seisukord ka enam-wähem endine. Siin oli peaaegalt suurtükiväe tulewahetus ja paiguti elaw maatuulajate tegevus. Meie Pehpi laewastil toetab järwe poolt meie jalaväe. Waenlane koondab oma polkusi nende diviiside juure, millede alla nad kuuluvad. Praegu asub waenlasel Pihwa linnas 10. diviis. Selle diviisi polgud — 84., 85., 86., 87., 88., 89., 90. — mõitlewad siin meie vastu. Põtalowo jaamas asus waenlasel 11. diviis ja selle diviisi polgud mõitlesid siin kuni Lubani järweni. Nüüd on waenlane hakanud neid polkusi siit lõuna poole wadama. Esimene ja teine brigaad sellest diviisist on juba meie wäerinnalt lahkunud. Ira saadetud wäeosade asemel on waenlane siia Mosõri raioonist uusi toonud; niinelt on teise piirivalwe diviisi kolme polgu siinolek juba kindlaks tehtud. Kuid enne on waenlane selle diviisi 53. diviisiks ümber nimetanud ja polgud 475., 477. ja 478. polkudeks. Gestid diviis, mis kuuest polgust koos seisib ja ka Pihwa all mõitles, ei ole siin enam nähtawale tulnud: ta olla Dünaburi alla saadetud, kus poolatad suurte jõududega enamlastele peale tungiwat.

Põhja-Lääne armee wäerinnal oli kogu läinud nädala jooksul elaw tegevus. Mõlemad pooled olid õige ettewõttlikud. Eht küll waenlane siin kohati suuremate jõududega peale katsus tungida, ei olnud tal siiski õnne: kõik tema pealetungimised löödi igal pool tagasi. Waenlane on siin Shelscha (Желча), Pjusja ja Werduga jõgede taha taganenud.

Üleüldiselt kokkuvõttes mõib ütelda, et minew nädal seisukorda meie wäerinnadel ei ole muutunud. —

Segateated.

Sõjakooli suurtükiväe kursuse lõpetajate paraad

on pühapäeval 5. oktoobril s. a, mis puhul lõpetajad ohwiterideks ülendatakse. Noorte ohwiteride nimekiri ilmub „Sõduri“ tulevases numbris.

Langenud sõdurite perekondadele,

kes Tallinnas ehk Harju maakonnas elavad ja töö- ja hooletande ministriumist riiklist ülewalpdamise abiraha saavad, teatab töö- ja hooletande ministrium hoolekande osakond, et mainitud abiraha maksmine 1. okt. s. a. ministriumist lõpetatakse ja edaspidi linna hooletande osakonna (Gogoli puiestee nr. 4) ja Harju maakonnavalitsuse kaudu (Wäite Pärnu maant. nr. 4) wälja makstud saab.

Inglise laewastiku koostused sõjas.

Ametliku teadaande järele on Inglise sõjalaewastiku sõja ajal 154 laewa kaotanud, nendest oli 13 lahingu-laewa, 3 soomusristlejat, 13 ristlejat, 6 kerget ristlejat, 64 miinipaati ja 54 mrealust paati. Abilaewa kaotati sõja ajal 815, nende seas 244 töölaewa ja 246 trawleri.

Dünaburg poolakate poolt ära wõetud.

Wiimaste teadete järele on Dünaburi kindlus 28. septembril Poola wägede poolt ära wõetud.

Sõdurite sport

Wiru maakonna kaitseliidu spordiwõistluste tagajärjed 14. septembril.

100 m. jooks:

1) A. Landberg . . . 12, 9	1) W. Ilwes . . . 35, 21
2) K. Taho . . . 14, 7	2) J. Arro . . . 35, 10
3) J. Erm . . . 15.—	3) K. Taho . . . 32, 27

Obawiste:

Kõrgushüpe hooga:

1) G. Maurus . . . 1, 30	1) A. Landberg . . . 2, 55
2) S. Roddi . . . 1, 26	2) A. Tern . . . 2, 47
3) G. Kottman . . . 1, 20	3) S. Roddi . . . 2, 39

Kaugushüpe hoota:

Kulitõuke:

1) A. Landberg . . . 9, 47	1) A. Landberg . . . 31, 56
2) G. Maurus . . . 8, 90	2) W. Ilwes . . . 26, 47
3) Wuttit . . . 8, 85	3) A. Tern . . . 25, 88

Ketta heitmise:

Kaugushüpe hooga:

1) A. Landberg . . . 4, 95	1) W. Perwit . . . 5, 28, 6
2) E. Sints . . . 4, 79	2) E. Sints . . . 5, 32, 4
3) W. Ilwes . . . 4, 68	3) E. Schepšij . . . 5, 34, 5

1500 m. jooks:

400 m. jooks:

1) D. Ungur . . . 1, 14, 4	1) E. Waldmann . . . 2, 40
2) Tarm . . . 1, 16, 8	2) E. Miltop . . . 2, 30
3) W. Etit . . . 1, 19.—	3) S. Roddi . . . 2, 10

Kepihüpe:

Wastutaw toimetaja: Kindralstaabi polkownik Niin
Wäljaandja: Wägede ülemjuhataja staab.

Parikas'te fotograafia

Tallinnas, Kuninga tänaval № 1

Awatud äripäiwiti kella 9—5

Täidab kõiki fotograafia alale kuuluwaid töid tuntud maitserikkusega ja ruttu.

Üleswõtted gruppidest ja üksikutest isikutest, maastikkudest, sündmustest jne. etteteatamise peale igal ajal.

Saada paremates raamatukauplustes suur kogu pilte ja postkaarte Eesti politika ja seltskonna tegelastest, sündmustest, maastikkudest, teatrist jne

Ostab häid nekatiive (üleswõtteid) sõja ja muudest sündmustest, sõjawäe juhtidest, maastikkudest, elust jne.